

CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE

SUPREME COURT
OF JUSTICE

Nr. 155

28 mai 2025

Dosarul nr. 2rci-10/25

2-18209817-01-2rci-12022025

Curtea Constituțională
a Republicii Moldova
mun. Chișinău,
str. A. Lăpușneanu, nr.28

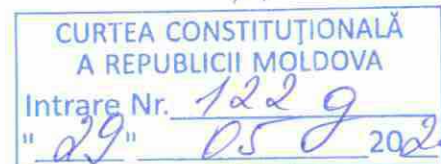
În temeiul art. 135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Supremă de Justiție vă expediază conform competenței sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 100 alin.(1) din Codul de procedură civilă, depusă de Pantelimon Calancea, prin intermediul avocatului Andrei Iosip, în cauza intentată la cererea Societății cu Răspundere Limitată „Pancons-Com”, în proces de insolvență, împotriva lui Pantelimon Calancea cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent, aflată spre examinare în ordine de recurs pe rolul Curții Supreme de Justiție.

Prin încheierea din 28 mai 2025 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea formulată de Pantelimon Calancea, prin intermediul avocatului Andrei Iosip, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Anexă: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 100 alin.(1) din Codul de procedură civilă (pe 12 file);
copia încheierii din 28 mai 2025 a Curții Supreme de Justiție privind admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate (pe 7 file).

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Stela Procopciuc

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate
a prevederilor art. 100 alin. (1) Cod procedură civilă

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A.1. PERSOANĂ FIZICĂ**

- 1. Nume:** Pantelimon;
- 2. Prenume:** CALANCEA;
- 3. Adresă (va fi anonimizată):**]
- 4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate):**
- 5. Reprezentant (dacă este cazul):** Avocat IOSIP Andrei;
- 6. Adresa reprezentantului (va fi anonimizată):**
- 7. Telefonul și e-mail-ul reprezentantului (vor fi anonimizate):**

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

Conform hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Central din 28.2.2018, a fost constatată insolvabilitatea debitorului SRL Pancons-Com.

Potrivit informațiilor furnizate de către IP Agenția Servicii Publice, în calitate de fondator, unic asociat și administrator statutar al SRL Pancons-Com, figurează Pantelimon Calancea.

Lichidatorul SRL Pancons-Com, Bulgaru Igor, a înaintat cerere de chemare în judecată privind antrenarea răspunderii subsidiare a organului de conducere al debitorului insolvabil.

Conform hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Central din 20.6.2024, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de lichidatorul SRL Pancons-Com, BULGARU Igor, privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului, SRL Pancons-Com, în persoana administratorului statutar și unicului asociat – Pantelimon Calancea.

La data de 2.7.2024, apelantul Pantelimon Calancea, a declarat apel motivat împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Central din 20.6.2024.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 5.9.2024, nu s-a dat curs cererii de apel declarată de Pantelimon Calancea, împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Central din 20.6.2024, pe motivul neachitării taxei de stat și taxei de timbru.

La 4.12.2024, urmare a contactării telefonice a grefierii, prin intermediul poștei electronice, a fost recepționată încheierea Curții de Apel Chișinău din 5.9.2024, prin care nu s-a dat curs cererii de apel înaintate de Pantelimon Calancea și s-a acordat apelantului un termen de 7 zile de la recepționarea încheierii pentru înlăturarea neajunsurilor din cererea de apel.

La 9.12.2024, apelantul Pantelimon Calancea, a înregistrat în cancelaria Curții de Apel Chișinău, cererea privind anexarea înscrisurilor, astfel, apelantul a prezentat confirmarea achitării taxei de stat și a taxei de timbru prin care a lichidat neajunsurile din cererea de apel.

La 15.1.2025, recurentul, a recepționat prin intermediul ÎS Poșta Moldovei, încheierea Curții de Apel Chișinău din 12.12.2024, prin care s-a dispus restituirea cererii de apel declarată de Pantelimon Calancea împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Central din 20.6.2024, pronunțată în cauza civilă, la cererea depusă de lichidatorul SRL Pancons-Com, BULGARU Igor, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a SRL Pancons-Com, în persoana administratorului statutar și unicului asociat Pantelimon Calancea.

Nefiind de acord cu încheierii Curții de Apel Chișinău, Pantelimon Calancea, a atac cu recurs încheierea Curții de Apel Chișinău nr. 2ai-279/24 din 12.12.2024, prin care a fost restituită cererea de apel înaintată împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Central din 20.6.2024.

La examinarea recursului instanța urmează să aplice prevederile art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Cauza se află spre examinare pe rolul Curții Supreme de Justiție.

C. Obiectul sesizării

Obiectul prezentei sesizări privind excepția de constituționalitate îl constituie prevederile Codului de procedură civilă, nr. 225 din 30 mai 2003, după cum urmează:

- A textului de lege *„cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară”* din art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Articolul 7. Constituția, Legea supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23. Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26. Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].

Articolul 54. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6 CEDO. Dreptul la un proces echitabil

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.”

Prevederile Codului de procedură civilă

Articolul 100. Comunicarea actelor de procedură

(1) Cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin

intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental. Calitatea unei legi nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 68 din 15 iunie 2020, § 21, DCC nr. 38 din 7 aprilie 2020, § 20, DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 24).

Prin lipsa clarității, previzibilității și coerenței normative, textul de lege contestat de la art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă – nu îndeplinește standardul constituțional al calității legii, ceea ce determină o ingerință nejustificată și disproporționată în exercitarea drepturilor fundamentale. Aceste deficiențe structurale afectează grav dreptul de acces la justiție (art. 20 din Constituție) și dreptul la apărare (art. 26), prin crearea unui cadru normativ instabil, imprevizibil și arbitrar, care compromite echilibrul procesual, favorizează abuzul de putere judiciară și slăbește încrederea în justiție, în consecință fiind restrânse neîntemeiat drepturile justițiabilului.

Astfel, încălcarea exigențelor de calitate a legii nu este un simplu viciu tehnico-legislativ, ci un factor determinant al afectării efective a garanțiilor constituționale, contrar principiilor statului de drept.

Din aceste considerente, textul de lege reglementat de art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă urmează a fi declarat neconstituțional.

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție¹

Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, Curtea verifică întrunirea condițiilor de admisibilitate atât din lectura încheierii instanței de judecată care a trimis sesizarea, cât și din excepția propriu-zisă, după cum urmează:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- 2) excepția este ridicată de una din părți sau de reprezentantul acesteia, sau este ridicată de instanța de judecată din oficiu;
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

Potrivit pct. 1 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, interpretând în mod coroborat art. 135 alin. (1) lit. a) și g) cu dispozițiile art. 20, 115, 116 și 134 din Constituția Republicii Moldova, dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține oricărei părți din proces, reprezentantului legal al acesteia, precum și instanței de judecată, din oficiu. Astfel, excepția de neconstituționalitate a fost invocată în mod legal de către una dintre părțile aflate în proces, respectiv de către subsemnatul, în calitate de reprezentant legal al acesteia.

Prin urmare, prezenta sesizare este formulată de un subiect îndreptățit expres de lege, în temeiul unei dispoziții constituționale interpretate cu forță obligatorie de către Curtea Constituțională, motiv pentru care excepția de neconstituționalitate este admisibilă sub aspect procedural.

Textele de lege contestate – în speță, art. 100 alin. (1) Cod procedură civilă – urmează a fi aplicate în mod direct și determinant la soluționarea recursului formulat de Pantelimon Calancea împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 12.12.2024.

Recursul vizează casarea încheierii prin care instanța de apel a dispus restituirea cererii de apel depuse împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Central) din 20.06.2024, solicitând remiterea cauzei spre rejudecare pentru examinarea fondului apelului.

În acest context procesual, dispozițiile art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă sunt decisive, întrucât ele reglementează condițiile legale ale comunicării actelor de procedură și, implicit, momentul de la care începe să curgă termenul pentru remedierea neajunsurilor cererii de apel – element central în cauza pendinte.

Identitatea de obiect este aplicabilă situațiilor în care obiectul sesizării este identic cu obiectul sesizărilor anterior depuse la Curte și nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții. Această condiție presupune existența unei hotărâri anterioare având la bază același motiv, pentru care ar fi valabile aceleași argumente. De exemplu, în Decizia nr. 40 din 8.5.2018, Curtea a constatat că aceleași prevederi legale au mai fost supuse controlului de constituționalitate în Hotărârea nr. 9 din 9.3.2017. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate din perspectiva unor critici de neconstituționalitate. Curtea a observat că în sesizare se invocă și alte argumente, prin urmare, aceasta conține elemente noi.

Așadar, faptul că (i) există o hotărâre prin care o prevedere a fost constatată ca fiind constituțională sau (ii) există o decizie de inadmisibilitate nu constituie un impediment pentru a ridica o altă excepție de neconstituționalitate din perspectiva unor critici de neconstituționalitate.

Totodată, verificând baza de date a Curții Constituționale, am stabilit că criticile de neconstituționalitate formulate în prezenta sesizare, nu au constituit obiect al controlului de neconstituționalitate în fața Curții Constituționale.

I. Calitatea, accesibilitatea și previzibilitatea legii

Conform prevederilor art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Exigențele preeminenței dreptului presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). În special, accesibilitatea legii presupune publicarea ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în condițiile articolului 76 din Constituție și al Legii nr. 173 din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, astfel încât să poată fi cunoscută de persoanele la care se referă.

La rândul ei, condiția previzibilității legii este îndeplinită atunci când persoana poate prevedea – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care o conduită le poate implica (*Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40; *Khodorkovskiy și Lebedev v. Rusia [nr. 2]*, 14 ianuarie 2020, § 570).

Totodată, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66; *Seychell v. Malta*, 28 august 2018, § 50-52).

De asemenea, o lege care le conferă autorităților publice o putere discreționară trebuie să indice întinderea acesteia, deși procedurile și condițiile detaliate care trebuie respectate pot să nu

fie încorporate în norme de drept material (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 70). Totodată, o putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61; HCC nr. 6 din 19 martie 2019, § 38).

La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, *i.e.* accesibilitatea și previzibilitatea. În particular, textul legislativ trebuie să fie conform cu principiul coerenței (HCC nr. 6 din 19 martie 2019, §§ 39, 40).

Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică. În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45).

Dispozițiile art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă reglementează modalitățile de comunicare a cererii de chemare în judecată și a actelor procesuale către participanții la proces. În esență, norma enunță trei tipuri de canale: (i) adresa electronică indicată în cerere, (ii) adresa înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor (PIGD), și (iii) „alte mijloace care să asigure transmiterea textului și confirmarea primirii acestuia”.

Deși aparent comprehensivă, norma este afectată de o profundă lipsă de claritate și previzibilitate, întrucât nu stabilește criterii legale, obiective și verificabile prin care instanțele să poată constata în mod valid recepționarea actelor transmise prin poșta electronică, în afara sistemului PIGD.

Formularea generală a sintagmei „alte mijloace care să asigure confirmarea primirii” nu este însoțită de o definiție normativă a noțiunii de „confirmare” și nici de o procedură standardizată de verificare. Această omisiune transformă o exigență juridică esențială într-un criteriu subiectiv, supus aprecierii discreționare a instanței.

În lipsa unei determinări legale clare, judecătorul poate considera că actul a fost comunicat în mod valabil exclusiv în temeiul expedierii, fără a verifica dacă a fost efectiv recepționat de destinatar. Această practică este contrară principiului contradictorialității, întrucât împiedică partea vizată să ia cunoștință efectiv de conținutul actului și să reacționeze în termen util.

În același timp, potrivit art. 100 alin. (1^a) al Codului de procedură civilă, actele expediate prin intermediul PIGD sunt considerate comunicate de drept, fără a fi necesară vreo confirmare. Prin contrast, comunicările prin e-mail sau alte mijloace electronice rămân lipsite de un regim juridic clar, ceea ce conduce la o diferență de tratament juridic între mijloace funcțional echivalente, fără ca această diferență să fie justificată de un scop legitim sau de o necesitate obiectivă.

Această inegalitate legislativă între destinatari încalcă principiul egalității armelor și al tratamentului egal în procesul civil, afectând în mod direct dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 20 și art. 26 din Constituție, precum și de art. 6 și 1 din CEDO.

Norma în forma sa actuală nu oferă nicio garanție procedurală clară cu privire la momentul începerii curgerii termenelor procedurale atunci când comunicarea se realizează prin e-mailul care nu este înregistrat în PIGD și nu este confirmarea de recepție din partea destinatarului. Aceasta creează un risc real ca părțile să fie sancționate pentru presupusa neexecutare a obligațiilor lor procesuale, fără ca vreun act să le fi fost efectiv adus la cunoștință.

În consecință, norma încalcă exigențele de calitate a legii consacrate de art. 23 alin. (2) din Constituție, întrucât nu permite destinatarului să prevadă în mod rezonabil conduita instanței și efectele unei comunicări electronice. Orice normă juridică trebuie să fie suficient de precisă și previzibilă, pentru a exclude incertitudinile ce pot periclita exercitarea efectivă a drepturilor procesuale.

În lipsa unor mecanisme procedurale de control, textul actual permite instanței să restituie cereri esențiale – precum apelurile – în temeiul unei simple expedieri, fără confirmarea recepționării. O asemenea posibilitate amplifică riscul de abuz, oferind instanței o marjă de apreciere nelimitată, incompatibilă cu cerințele unui stat de drept funcțional.

Această disfuncționalitate normativă este contrară standardelor constituționale de protecție împotriva arbitrariului, stabilite de art. 54 din Constituție și de jurisprudența Curții Constituționale (HCC nr. 6/2019, § 38), conform căreia orice putere discreționară trebuie să fie limitată normativ, într-un mod clar și previzibil.

Prin redactarea sa deficitară, art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în forma actuală, nu respectă standardele constituționale de claritate, coerență și previzibilitate, nu asigură egalitate între părți și afectează în mod direct exercitarea dreptului la apărare. El generează incertitudine juridică, permite aplicări arbitrare și împiedică desfășurarea unui proces civil echitabil.

II. Dreptul de acces la justiție

Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor. Dreptul de acces la un tribunal include nu doar dreptul de a iniția o acțiune, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (*Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România* [MC], 29 noiembrie 2016, § 86).

Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la o instanță trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu afecta însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (*Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 36).

Curtea Europeană a reținut că, garantându-le persoanelor un drept efectiv de acces la instanțe pentru stabilirea „drepturilor și obligațiilor lor civile”, articolul 6 § 1 din Convenție lasă la latitudinea statelor alegerea mijloacelor care vor fi utilizate în acest scop. Deși statele beneficiază de o anumită marjă de apreciere, decizia finală privind respectarea cerințelor Convenției îi revine Curții Europene (a se vedea *Kreuz v. Polonia*, citată *supra*, § 53).

Curtea Europeană a subliniat că evaluarea sa are la bază principiul potrivit căruia Convenția urmărește să garanteze drepturi practice și efective, nu teoretice sau iluzorii. Acest lucru este valabil mai ales pentru garanțiile consacrate la articolul 6 din Convenție, având în vedere locul proeminent al dreptului la un proces echitabil într-o societate democratică (a se vedea *Zhang v. Ucraina*, 13 noiembrie 2018, § 59; *Zubac v. Croația* [MC], citată *supra*, § 77). Curtea Europeană a subliniat că caracterul echitabil al procesului – atât în procedurile civile, cât și în cele penale – reclamă ca părțile să aibă posibilitatea de a-și prezenta cazul în mod efectiv în fața instanței de judecată și ca acestea să beneficieze de oportunități egale (a se vedea *Paslavičius v. Lituania*, 18 iulie 2023, § 69).

Dreptul de acces la justiție este însă grav afectat de deficiențele de calitate legislativă identificate în cuprinsul art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ale cărui dispoziții nu oferă justițiabilului certitudinea normativă necesară pentru a-și exercita în mod efectiv dreptul de acces la o instanță.

Lipsa unor criterii clare, obiective și verificabile privind modalitatea de constatare a recepționării sau nerecepționării actelor de procedură – atunci când acestea sunt transmise prin mijloace electronice în afara PIGD – transformă procedura într-o formă lipsită de conținut juridic efectiv. Această carență legislativă permite restituirea cererii de apel fără o evaluare reală a exercitării în bune condiții a drepturilor procesuale, împiedicând astfel partea interesată să beneficieze de accesul efectiv la o instanță, așa cum impun standardele constituționale și convenționale.

Practic, justițiabilul este sancționat procedural, prin restituirea cererii, pentru neexecutarea unei obligații pe care nu a cunoscut-o sau care i-a fost comunicată într-o manieră incertă, fapt ce subminează exigențele de previzibilitate și securitate juridică. Comunicarea neclară ori incompletă a obligațiilor stabilite de instanță echivalează, în mod real, cu limitarea arbitrării a

accesului la justiție, în lipsa unei posibilități reale de a conforma conduita procedurală exigențelor impuse.

Această insuficiență normativă contravine cerințelor de calitate a legii, care presupun ca normele juridice să fie clare, accesibile și previzibile nu doar pentru profesioniștii dreptului, ci și pentru persoanele fizice chemate să răspundă pentru respectarea acestora. Or, prevederea art. 100 alin. (1) nu stabilește în mod cert care este dovada necesară și suficientă a recepționării unui act procedural transmis prin poșta electronică, în lipsa utilizării sistemului oficial PIGD, ceea ce face ca termenul pentru remedierea neajunsurilor să fie calculat arbitrar sau retroactiv, cu consecințe iremediabile asupra exercitării căilor de atac.

Prin urmare, lipsa unui cadru normativ clar cu privire la modul în care instanța stabilește momentul recepționării actelor de procedură generează o practică neuniformă, impredictibilă și necontrolabilă, în care criteriile de interpretare și aplicare diferă de la o instanță la alta, afectând egalitatea armelor și echilibrul procesual.

Aceste deficiențe legislative sunt incompatibile cu principiul supremației drepturilor fundamentale, consacrat de art. 1 alin. (3), art. 20 și art. 54 din Constituție, și contravin în mod direct exigențelor de proporționalitate și necesitate într-o societate democratică, stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Mai mult, în jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a reținut că legislația procesuală trebuie să permită exercitarea reală și efectivă a căilor de atac, iar restricțiile de ordin procedural nu pot fi folosite pentru a bloca accesul la examinarea fondului (a se vedea HCC nr. 24/2015, HCC nr. 6/2019). În lipsa unor standarde procedurale clare privind comunicarea actelor prin e-mail, norma contestată retușează responsabilitatea instanței de a asigura informarea efectivă a părților, lăsând justițiabilul într-o incertitudine procedurală profundă.

În lumina acestor considerente, rezultă cu evidență că dispozițiile art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă, prin formularea lor ambiguă și lipsa unei reglementări precise a modului de constatare a comunicării actelor de procedură, încalcă dreptul de acces la un tribunal, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție, și se situează în afara blocului de constituționalitate.

III. Dreptul la apărare

Dreptul la apărare reflectă un principiu esențial al justiției, conform căruia toate părțile la proces sunt egale, părțile la proces trebuie să aibă posibilități egale pentru a-și prezenta cauza și niciuna dintre părți nu trebuie să aibă un avantaj substanțial față de oponent. Principiul prevede circumstanțele în care ambele părți în fața instanțelor au dreptul să dețină informația despre faptele și argumentele părții opuse și, în același timp, fiecare parte trebuie să aibă posibilitatea de a pregăti și de a expune un răspuns pentru partea opusă inclusiv pentru a-și putea pregăti cauza pentru examinare.

Principiul prevede, de asemenea, obligația instanței de a veghea asupra respectării acestui principiu de către părți în timpul procesului. Principiul egalității părților la proces derivă din dreptul la egalitate statuat de art. 16 alin. (2) al Constituției: toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, precum și din dreptul constituțional al fiecărui om de a-și cunoaște drepturile (art. 23).

Dreptul la un proces echitabil presupune că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî în privința încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Astfel, prevederile art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă – în forma actuală – nu îndeplinesc exigențele minime impuse unei norme de procedură destinată garantării exercitării efective a dreptului la apărare. Norma omite să reglementeze în mod clar mecanismul procedural și tehnic de constatare a recepționării actelor de procedură transmise prin mijloace alternative la PIGD, în special prin poșta electronică, ceea ce conduce la incertitudine normativă și afectează echilibrul procesual între părți.

Această lipsă de reglementare creează un vid normativ periculos, în care nu este stabilit nici momentul recepționării, nici proba valabilă a primirii actului, și nici standardul de diligență impus instanței în verificarea îndeplinirii acestei condiții. În mod evident, o atare redactare încalcă prevederile art. 23 alin. (2) din Constituție, care impun ca normele juridice să fie clare, previzibile și inteligibile, mai ales atunci când afectează exercitarea unui drept fundamental precum cel la apărare.

În consecință, în lipsa unor repere legale clare, justițiabilul este pus în imposibilitatea de a înțelege natura obligației procesuale care îi incumbă sau momentul de la care începe să curgă termenul pentru remedierea unei omisiuni imputabile. Această situație nu este imputabilă părții, ci este consecința unei reglementări vagi, lipsită de claritate operațională, ceea ce conduce la sancționarea nejustificată a justițiabilului.

Restituirea cererii de apel, în lipsa unei confirmări certe a comunicării actului procedural, afectează în mod direct dreptul la apărare, întrucât împiedică partea interesată să beneficieze de o oportunitate reală de a cunoaște acuzațiile și sarcinile impuse, de a reacționa în timp util și de a organiza în mod efectiv propria apărare.

Mai mult, restituirea cererii în absența unei dovezi certe privind comunicarea presupusului act creează un dezechilibru procesual substanțial, conferind instanței un avantaj disproporționat, care contravine principiului egalității armelor, derivat din art. 16 alin. (2) din Constituție și din exigențele art. 6 §1 CEDO. Într-un astfel de cadru procedural, partea este deposedată de posibilitatea de a se opune în mod rezonabil și informat deciziei instanței de fond, ceea ce anulează sensul apelului ca remediu jurisdicțional eficient.

Această stare de fapt contravine principiului legalității procesuale și transformă procedura într-un instrument de excludere a justițiabilului, cu consecința restrângerii nejustificate a dreptului său de acces la o instanță și de exercitare a unei apărări efective. Dreptul la apărare devine astfel un concept formal, golit de substanță, ceea ce încalcă esența însăși a art. 26 din Constituție și a art. 6 §1 CEDO.

Pe acest fond, omisiunea de a reglementa în mod clar modalitatea de constatare a recepționării actelor procesuale permite instanței să acționeze în mod arbitrar, restituind cererea în baza unei simple prezumții de comunicare, fără a verifica efectiv dacă actul a fost primit de parte. Această practică este contrară standardelor constituționale și convenționale privind protecția împotriva arbitrariului, impuse de art. 54 din Constituție și reiterate în jurisprudența constantă a Curții Constituționale (ex. HCC nr. 6/2019, § 38).

Prin urmare, întrucât norma contestată nu garantează o informare efectivă, nu delimitează mecanismele de verificare a comunicării și nu asigură egalitatea de tratament între părți, ea încalcă în mod direct dreptul la apărare, în sensul constituțional al acestuia.

Argumentând încălcarea drepturilor garantat de Constituție, conchidem asupra următoarelor:

1. *Ingerința este prevăzută de lege?*

Ingerința rezultă formal din prevederile art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care reglementează modalitățile de comunicare a actelor de procedură. Însă, simpla consacrare legală nu este suficientă pentru a satisface cerințele de constituționalitate. Or, potrivit art. 23 alin. (2) din Constituție, o normă este „lege” în sens constituțional doar dacă este clară, previzibilă și coerentă. Or, formularea contestată – prin lipsa unui cadru normativ precis privind momentul și modul de constatare a recepționării actelor – nu îndeplinește aceste exigențe. Așadar, ingerința nu este prevăzută de o lege în sens substanțial, deoarece norma nu asigură certitudinea juridică necesară în materie de restrângere a drepturilor fundamentale.

2. *Ingerința urmărește un scop legitim?*

Obiectivul urmărit de normă – eficientizarea procedurii judiciare și asigurarea operativității comunicării actelor procesuale – se încadrează în scopurile legitime admise de art. 54 alin. (2) din Constituție, precum garantarea autorității instanțelor, protejarea interesului public și funcționarea ordonată a justiției. Totuși, simpla existență a unui scop legitim nu exonerează norma de obligația de a respecta drepturile fundamentale în ansamblul lor.

3 *Există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit?*

Doar într-o formă abstractă, nu și în aplicare concretă. Este rațional, în teorie, ca statul să reglementeze un sistem de notificare a actelor procesuale pentru a evita întârzieri sau tergiversări. Însă, în lipsa unor criterii clare de constatare a recepționării actelor transmise electronic, această legătură devine pur formală și superficială. În realitate, norma permite instanțelor să considere că actele au fost comunicate doar prin simpla expediere, fără confirmare, fapt ce duce la sancționarea părții fără garanția unei informări reale. Așadar, legătura rațională între scop și mijloc este ruptă în practică, deoarece nu servește eficienței procedurale, ci favorizează arbitriul.

4 *Pot fi instituite alte măsuri mai puțin intruzive, dar la fel de eficiente?*

Există multiple soluții legislative, mult mai puțin intruzive și ușor de implementat, care ar asigura atât eficiența procedurii, cât și protecția drepturilor părților. De exemplu:

- Stabilirea imperativă a unei obligații a instanței de a atașa dovada recepției electronice în cazurile în care nu se utilizează PIGD;
- Impunerea unui standard uniform de validare a notificării electronice, cu acceptare automată a dovezii prin loguri electronice, semnături de primire digitale sau confirmări de deschidere;
- Acordarea unui termen de grație pentru completarea actelor în caz de dubiu procedural privind comunicarea.

5 *Este ingerința proporțională cu scopul urmărit?*

Principiul proporționalității, consacrat de art. 54 alin. (4) din Constituție, impune ca orice ingerință într-un drept fundamental: (i) să fie necesară; (ii) să fie adecvată scopului; și (iii) să nu afecteze esența dreptului.

Or, norma contestată nu este nici necesară, nici adecvată și, mai grav, suprimă esența dreptului la apărare și a dreptului de acces la o instanță. În speță, restituirea cererii de apel – ca sancțiune procedurală automată – a fost dispusă în absența unei comunicări efective a obligației impuse, exclusiv din cauza unei redactări legislative deficitare.

Această ingerință nu este justificată de nicio urgență, nu aduce vreun beneficiu concret procesului și impune părții o sarcină procedurală imposibil de respectat, în lipsa unei norme clare. Se creează astfel o disproporție flagrantă între scopul procedural urmărit și sacrificiul impus justițiabilului.

CONCLUZII

În temeiul celor expuse, se solicită Curții Constituționale să examineze dacă prevederile art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în forma actuală care permite constatarea comunicării actelor de procedură prin e-mail, fără stabilirea unor condiții clare privind confirmarea recepției, sunt compatibile cu exigențele de calitate a legii prevăzute de art. 23 alin. (2) din Constituție, precum și cu drepturile garantate de art. 20 și art. 26 din Constituție și de art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Textul contestat nu conține reguli clare, precise și verificabile privind modul în care instanța trebuie să constate dacă un act procesual transmis electronic a fost primit de destinatar. Această omisiune permite instanței să aplice sancțiuni procedurale – cum ar fi restituirea cererii – chiar și în situații în care partea nu a fost informată în mod real despre obligațiile sale.

Această practică contravine cerințelor unui proces echitabil și afectează în mod direct dreptul la apărare și accesul liber la justiție. Prin urmare, se impune constatarea neconstituționalității prevederilor art. 100 alin. (1) al Codului de procedură civilă în partea ce permite comunicarea prin e-mail fără o reglementare clară a confirmării de recepție, întrucât această reglementare nu respectă standardele constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea legii și conduce la încălcarea unor drepturi fundamentale.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

Nu sunt

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Chișinău

Data: 08.04.2025

Avocat IOSIP Andrei
în interesele Pantelimon Calancea

Digitally signed by Iosip Andrei
Date: 2025.04.08 22:03:51 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la admiterea cererii depuse de Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cauza intentată la cererea Societății cu Răspundere Limitată „Pancons-Com”, în proces de insolvență, împotriva lui Pantelimon Calancea cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere a debitorului insolvent,

la recursul declarat de Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, împotriva încheierii din 12 decembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2rci-10/25
NR. PIGD 2-18209817-01-2rci-12022025)*

Întrunirea condițiilor privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Judecătoria Chișinău, sediul Central, jud. N. Iordachi,
Curtea de Apel Chișinău, jud. R. Pulbere, A. Cașcaval, D. Dulghieru,

28 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces cererea depusă de Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 20 mai 2020, S.R.L. „Pancons-Com”, în proces de insolvabilitate, reprezentată de administratorul autorizat Igor Bulgaru, a depus cerere, concretizată ulterior, împotriva lui Pantelimon Calancea, solicitând încasarea de la administratorul statutar/fondatorul Pantelimon Calancea suma creanțelor validate în mărime de 1 078 612,09 lei, care nu sunt acoperite integral de masa debitoare a S.R.L. „Pancons-Com”.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

2. Prin hotărârea din 29 iunie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, s-a admis parțial cererea depusă de lichidatorul S.R.L. „Pancons-Com”, Igor Bulgaru și s-a tras la răspundere subsidiară cu încasarea din contul administratorului statutar Pantelimon Calancea în beneficiul S.R.L. „Pancons-Com” suma de 416 596 de lei. În rest, cererea s-a respins, S-a încasat din contului lui Pantelimon Calancea în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 14 547 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

3. La 02 iulie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.197), Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 29 iunie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, adoptarea unei noi hotărâri de respingere ca neîntemeiată a cererii cu privire la tragerea la răspundere subsidiară.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

4. Prin încheierea din 05 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, împotriva hotărârii din 29 iunie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central. S-a comunicat apelantului și reprezentantului acestuia despre necesitatea prezentării prin intermediul cancelariei Curții de Apel Chișinău a originalului dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 12 364,95 de lei și a originalului a dovezii de taxă de timbru în mărime de 200 de lei, acordând pentru aceasta un termen de 7 zile din momentul recepționării încheierii. S-a explicat apelantului că în cazul în care nu va

lichida neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate actele va fi restituită.

5. Prin încheierea din 12 decembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, împotriva hotărârii din 29 iunie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, din motiv că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței din încheierea din 05 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău. S-a remis în adresa apelantului cererea de apel cu toate documentele anexate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

6. La 24 ianuarie 2025 și suplimentar la 08 aprilie 2025, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.234, Vol.II, f.d.6), Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 12 decembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acesteia, casarea încheierii instanței de apel, trimiterea cauzei în instanța de apel pentru judecarea apelului.

7. La 08 aprilie 2025, prin intermediul poștei electronice, (Vol.II, f.d.6), Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, a depus cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând admiterea cererii cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, remiterea Curții Constituționale sesizarea în vederea examinării constituționalității prevederilor art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, amânarea examinării cauzei, în ordine de recurs, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

8. În motivarea acesteia a invocat că nefiind de acord cu hotărârea din 20 iunie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, la data de 02 iulie 2024, a declarat apel motivat împotriva acesteia. Iar prin încheierea din 05 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depuse împotriva hotărârii menționate și s-a comunicat apelantului și reprezentantului acestuia despre necesitatea prezentării prin intermediul cancelariei Curții de Apel Chișinău a originalului dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 12 364, 95 de lei și a originalului dovezii de plată a taxei de timbru în mărime de 200 de lei, acordându-le pentru aceasta un termen de 07 zile din momentul recepționării încheierii.

9. Totodată, a menționat că la 04 decembrie 2024, urmare a unui apel telefonic efectuat, greiera judecătorului Dorin Dulghieru a transmis la adresa electronică copia încheierii din 05 septembrie 2024. La 05 decembrie 2024 apelantul a achitat taxa de stat și taxa de timbru. La 09 decembrie 2024, a depus în cancelaria Curții de Apel Chișinău o cerere prin care a solicitat anexarea unor înscrisuri la dosar, prezentând confirmarea

achitării taxei de stat și a taxei de timbru, înlăturând astfel neajunsurile indicate în încheierea din 05 septembrie 2024. Însă la 15 ianuarie 2025, a recepționat, prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei”, încheierea din 12 decembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a dispus restituirea cererii de apel depuse de Pantelimon Calancea împotriva hotărârii din 20 iunie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, pronunțată în cauza civilă intentată de lichidatorul S.R.L. „Pancons-Com”, având ca obiect tragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului - în persoana administratorului statutar și unicului asociat, Pantelimon Calancea.

10. De asemenea, a precizat că în motivarea încheierii din 12 decembrie 2024, Curtea de Apel Chișinău a reținut prevederile art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Curtea de Apel Chișinău a constatat că încheierea din 05 septembrie 2024 a fost comunicată apelantului la data de 29 noiembrie 2024, chiar dacă lipsește confirmarea recepționării acesteia și chiar dacă aceasta a fost expediată la 04 decembrie 2024. Drept urmare, a declarat recurs împotriva acesteia la 24 ianuarie 2025.

11. Avocatul recurentului a afirmat că reglementările normative prevăzute la art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, controlul constituționalității cărora se solicită, au incidență în cazul din speță și urmează a fi apreciate în contextul examinării cererii de recurs.

12. În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională (art. 12¹ alin. (1) din Codul procedură civilă).

13. Conform §79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea art.135, alin.(1), lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

14. Potrivit §82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin.(1), lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3)

prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

15. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

16. Astfel, în opinia avocatului recurentului, se constată în litigiul dedus judecății că sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă și Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016 a Curții Constituționale, or, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, constituie prevederile art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

17. De asemenea, excepția de neconstituționalitate este ridicată de către o parte implicată în proces și anume de către reprezentantul recurentului, iar prevederile menționate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile invocate.

18. Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, coroborat cu dispozițiile art. 4, alin. (1), lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională exercită la sesizare controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Totodată, cererea privind sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității a unor sintagme din normelor de drept indicate supra, constituie o prerogativă a părții din proces, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

19. Art.1 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012:

„(4) Procesul de insolvabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.”

20. Art. 424 din Codul de procedură civilă:

„(2) Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.”

21. Art. 12¹ din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

22.Art. 135 din Constituția Republicii Moldova:

„(1) Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.”

23.Art. 100 din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

24. Studiind cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității a unei prevederi legale, în raport cu normele de drept relevante speței deduse judecării, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi admisă, din motivele ce succed.

25. Prin Hotărârea nr. 2 adoptată la 09 februarie 2016 de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova, „Pentru interpretarea articolului 135, alin. (1), lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”, s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor

Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

26. Conform § 82 -83 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

27. În conjunctura enunțată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, este necesară întrunirea cumulativă a tuturor condițiilor imperative prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, enunțat în prezenta încheiere, care, de altfel, rezultă și din hotărârea nominalizată a Curții Constituționale.

28. În context, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 100 alin.(1) din Codul de procedură civilă, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție. Excepția de neconstituționalitate este ridicată de către o parte implicată în proces, și anume de către pârâtul/recurent Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, iar prevederile menționate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile invocate.

29. Conform art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova coroborat cu dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr.74 din 10 aprilie 2025, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

30. Completul Curții Supreme de Justiție menționează că cererea privind sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei de drept citată supra, constituie o prerogativă a părții din proces, la caz, a pârâtului/recurent, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea speței fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

31. Din considerentele enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de pârâtul/recurentul Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind exercitarea controlului constituționalității

32. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 12¹ alin. (3), art. 269-270 din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite cererea depusă de Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.100 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de Pantelimon Calancea, reprezentat de avocatul Andrei Iosip, în vederea examinării constituționalității prevederilor art.100 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Se amână examinarea cauzei în ordine de recurs până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

/semnătura/

Stela Procopciuc

Judecători

/semnătura/

Oxana Parfeni

/semnătura/

Gheorghe Stratulat

Președinte, judecător

Stela Procopciuc